

KORUPCIJA ir kukuļošana un jebkura cita to personu, kam uzticēta atbildība valsts vai privātajā sektorā un kas pārkāpj savus pienākumus, rīcība, kas ir vērsta uz nepelnītu priekšrocību iegūšanu sev vai citiem.

KUKUĻDOŠANA ir materiālu vērtību, mantiska vai citāda rakstura labumu nodošana vai piedāvāšana personiski vai ar starpnieku personai, lai tā, izmantojot savu dienesta stāvokli, izdarītu vai neizdarītu kādu darbību kukuļdevēja interesēs.

Kukulis var būt jebkuri materiāli vai citāda veida labumi, tostarp:

- nauda un vērtspapīri;
- priekšmeti ar materiālu vērtību;
- pakalpojumi.

Nevilcinies, ziņo par korupciju!

Ja valsts amatpersona pieprasa kukuli vai, ja ir informācija par korupciju valsts institūciju dienestā (ieskaitot pašvaldības), ziņo Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam:

- 1 personīgi darbdienās no pulksten 8.30 līdz 17.00 (Rīgā, Brīvības ielā 104, korpuss 2);
- 2 zvanot pa tālruni 67356161 vai KNAB uzticības tālruni 80002070;
- 3 nosūtīt iesniegumu pa pastu (Brīvības iela 104 k-2, Rīga, LV-1001) vai elektroniski, aizpildot veidlapu tīmekļa vietnē: www.knab.gov.lv.

GODPRĀTĪGA UZŅĒMĒJDARBĪBA

Dāvana vai kukulis?

Par krāpšanu un komerciālo uzpirkšanu jeb korupciju privātajā sektorā ziņo Valsts policijai:

Samērīgi reprezentācijas priekšmeti

Atklātas, nevis slepenas

Nepresa preti konkrētu (bez)darbību

Neregulāras

Saderīgas ar ierasto uzņēmējdarbības praksi

Materiāli un nemateriāli labumi vai pakalpojumi

Tiek nodoti slepeni

Preti tiek sagaidīta konkrēta (bez)darbība

Tiek pieprasīti

Tiek doti savtīgos nolūkos

- 1 zvanot pa bezmaksas diennakts palīdzības tālruni 110 vai vēršoties tuvākajā iecirknī;
- 2 sazinoties ar Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldi pa tālruni 67208663 vai elektroniski enap@vp.gov.lv;
- 3 vēršoties policijā rakstiski: pa pastu (Čiekurkalna 1. līnija 1 k-4, Rīga, LV-1026) vai pa elektronisko pastu (kanc@vp.gov.lv).

Korupcijas risku novēršana uzņēmumā

1. Apzināt korupcijas riskus

Lai nepieļautu, ka darbinieki, pildot amata pienākumus, rīkotos negodprātīgi, uzņēmumam gan savā organizācijā, gan arī darbības vidē ir jāidentificē korupcijas riska situācijas.

Uzņēmumā nepieciešams apzināt darbinieku iespējamus **interesu konfliktus**, kad darbinieka personiskās intereses var ietekmēt vai radīt šķietamu iespaidu, ka ietekmē uzņēmuma intereses.

2. Izstrādāt un ieviest pretkorupcijas pasākumus

KONTROLJAUTĀJUMI ATBILDĪGAJAM DARBINIEKAM

- Vai plānotā darbība ir uzņēmuma interesēs?
- Vai tā nav pretrunā sabiedrības interesēm?
- Vai tā atbilst uzņēmuma vērtībām?
- Vai tā ir likumīga?
- Vai esmu gatavs par to uzņemties atbildību?
- Vai šīs darbības neapšaubīs uzņēmuma un manu reputāciju un godprātību?
- Vai nekaunos par lēmumu/plānoto darbību stāstīt citiem?

Mehānismi korupcijas risku novēršanai:

- ētikas standartu;
- iekšējās kontroles pasākumi;
  - ziņošanas veicināšana;
- komunikācija un izglītošana.

Ārvalstu amatpersonu kukuļošana

Krimināllikums paredz pienākumu izmeklēt ne tikai Latvijas pilsoņa, nepilsoņa vai ārzemnieka, kuram ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja Latvijā, bet arī jebkuras citas fiziskas personas ārvalstīs izdarītus noziedzīgus nodarījumus juridiskas personas interesēs, ieskaitot kukuļdošanu, pat tādā situācijā, ja tas netiek atzīts par noziedzīgu un sodāmu attiecīgās valsts teritorijā. Krimināllikums par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu paredz tādas pašas sodus kā par kukuļdošanu Latvijas valsts amatpersonai.

Kukulis
Latvijā

Kukulis
ārvalstīs

Latvijas
amatpersona

Ārvalsts
amatpersona

KĀ RĪKOTIES, JA ĀRVALSTS AMATPERSONA PIEPRASA VAI IZSPIEŽ KUKULI?

- **Nedodiet** kukuli, tādējādi neiesaistoties krimināli sodāmās darbībās.
- **legaumējiet** amatpersonas vārdu, amatu un izskatu, fiksējiet kukuļa pieprasīšanas mērķi, laiku, vietu un iespējamo kukuļa priekšmetu.
- **Pārliecinieties** par savām tiesībām, lai neklūtu par krāpšanas vai izspiešanas upuri, – informācija pieejama arī Latvijas vēstniecībā vai pārstāvniecībā.
- Nekavējoties **ziņojiet** konkrētās valsts tiesībsargājošajām iestādēm vai sazinieties ar Latvijas vēstniecību.

EKONOMISKĀS SADARBĪBAS UN ATTĪSTĪBAS ORGANIZĀCIJA (OECD)

“Labās prakses vadlīnijas iekšējās kontroles, ētikas un atbilstības jautājumos” rekomendē uzņēmumiem ieviest efektīvus iekšējās kontroles pasākumus un ētikas standartus ar mērķi novērst un identificēt ārvalstu amatpersonu kukuļošanu, cita starpā ietverot arī to, ka:

- 1) uzņēmuma vadība aktīvi atbalsta un īsteno uzņēmuma iekšējās kontroles un ētikas prasības;
- 2) uzņēmuma pretkorupcijas politika ir skaidri formulēta un saprotama;
- 3) iekšējās kontroles un ētikas prasību izpilde ir jebkura līmeņa darbinieka pienākums.

Vairāk: www.knab.gov.lv

Atbildība par koruptīviem noziegumiem

FIZISKĀM PERSONĀM

Krimināllikumā fiziskām personām par kukuļošanu valsts amatpersonai noteikta atbildība:

- brīvības atņemšana līdz 5 gadiem;
- par kukuļdošanu lielā apmērā vai ja to ir izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās – brīvības atņemšana līdz 8 gadiem (iespējama mantas konfiskācija);
- ja to ir izdarījusi organizēta grupa – no 2 līdz 10 gadiem (iespējama mantas konfiskācija).

JURIDISKĀM PERSONĀM

Ja fiziska persona ir veikusi kukuļdošanu juridiskas personas (ieskaitot valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrības vai personālsabiedrības) **interesēs, labā vai tās nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā**, juridiskajai personai var piemērot piespiedu ietekmēšanas līdzekli:

- tiesību ierobežošanu, tostarp tiesības saņemt aizdevumus eksportam uz ārvalstīm, piedalīties valsts un pašvaldības iepirkumu procedūrā;
- mantas konfiskāciju;
- naudas piedziņu līdz pat simt tūkstoš minimālo mēnešalgu apmērā – līdz 37 miljoniem eiro;
- likvidāciju.